

Çoklu Zeka Ölçe??

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çoklu Zeka Ölçe??*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19318>

Özet

Çoklu Zeka Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, **Howard Gardner'**ın öne sürdüğü Çoklu Zeka Teorisi bağlamında bireylerin farklı zeka alanlarındaki yetkinliklerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test ederek, eğitim ve psikoloji alanlarında kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir **psikometrik** araç sunmayı amaçlanmıştır. Ölçek, Babacan ve Dilci (2012) tarafından uyarlanmış olup, orijinal yapının korunup korunmadığını inceleyen bir adaptasyon çalışmasıdır.

Anahtar Kelimeler

Çoklu Zeka, Çoklu Zeka Teorisi, Ölçek Uyarlama, Psikolojik Değerlendirme, Howard Gardner, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Tuba Babacan, Tuncay Dilci

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin (özellikle öğrenci popülasyonları) sahip olduğu sekiz temel zeka türünün (Dilsel, Mantıksal-Matematiksel, Uzamsal, Bedensel-Kinestetik, Müziksel, Kişilerarası, Çımsel ve Doğal Zeka) göreceli güçlü ve zayıf yönlerini belirlemektir. Bu belirleme, eğitimcilerin ve araştırmacıların bireyselleştirilmiş öğrenme yaklaşımları geliştirmesine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası alanda kullanılan Çoklu Zeka Ölçeği'nin dilsel ve kültürel geçerliliğini sağlayarak, Türkiye'deki bilimsel çalışmalarda kullanılabilecek, geçerlik ve güvenilirlik standartları karşılayan bir araç sağlamaktır.

Yapı

Ölçek, Harvard Üniversitesi profesörü Howard Gardner tarafından geliştirilen Çoklu Zeka Teorisi (ÇZT) üzerine kuruludur. Bu teoriye göre zeka tek bir genel yetenekten ziyade, farklı kültürel bağlamlarda değer gören ve birbirinden bağımsız olarak gelişebilen çeşitli yetenekler kümesidir.

Ölçek, genellikle bu teorinin temel aldığı sekiz veya dokuz farklı zeka alanını ölçen alt boyutlardan oluşur. Her alt boyut, ilgili zeka türüne özgü davranışlar, tercihleri ve yetenekleri değerlendiren maddeler içerir. Bu yapı, bireyin zeka profilinin bütüncül bir resmini sunmayı amaçlar.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi doğrudan belirtilmese de, uyarlama çalışması (Babacan & Dilci, 2012) kapsamında ölçeğin yapı geçerliliği incelenmiştir. Yapı geçerliliği, ölçeğin teorik olarak temsil etmesi beklenen Çoklu Zeka yapıları ne ölçüde doğru yansıttığını değerlendirir.

Genellikle bu tür bir uyarlama çalışmasında, ölçeğin sekiz faktörlü yapısının Türk örnekleminde de doğrulandığı **Doğrulama Faktör Analizi (DFA)** veya **Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)** ile gösterilir. Ek olarak, ölçeğin maddelerinin kültürel uygunluğunu sağlamak için uzman görüşleri alınarak **içerik geçerliliği** sağlanmıştır.

Güvenirlilik

Uyarlama çalışmasında güvenirlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır. Güvenirlik, ölçeğin tutarlı ve kararlı ölçümler yapma yeteneğini ifade eder. Bu bağlamda, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değerleri her bir alt boyut için hesaplanmıştır.

Tipik olarak, uyarlanan Çoklu Zeka Ölçeği alt boyutlarının kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) Cronbach Alfa katsayılarına sahip olduğu rapor edilir. Bu yüksek değerler, ölçeğin farklı zeka alanları tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren güçlü bir **psikometrik** kanıttır.

Faktör Analizi

Babacan ve Dilci'nin (2012) uyarlama çalışması, Çoklu Zeka Ölçeği'nin faktör yapısını incelemek üzere Faktör Analizi tekniklerini kullanmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin teorik olarak belirlenmiş olan çok boyutlu yapısının (sekiz zeka alanı) Türk örnekleminde de korunduğunu doğrulamaya amaçlanmıştır.

Elde edilen sonuçlar, ölçeğin maddelerinin teorik beklentilere uygun olarak ilgili zeka faktörleri altında toplandığını göstermiştir. Bu, ölçeğin yapısal geçerliliğinin önemli bir kanıtıdır ve ölçeğin her bir zeka alanını bağımsız ve doğru bir şekilde ölçtüğünü destekler.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Kendini Değerlendirme (Self-Report) Ölçeği. Genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li **Likert tipi** derecelendirme formatı kullanılır. Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi belirtilmemiştir.

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama).

Popülasyon Grubu: Eğitim alanındaki bireyler (Öğrenciler, öğretmenler).

Yaş Grubu: Çalışman yapılıdık başlama göre deşirmekle birlikte, genellikle ergenlik dönemi ve sonrası (Ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerini gerçekleştirmek için belirli bir öğrenci grubunu hedeflemiştir.

Test Metodolojisi: Uygulama, bireysel veya grup ortamında kağıt-kalem veya dijital formatta gerçekleştirilebilir. Katılımcılardan, her bir maddeye ne ölçüde katıldıkları belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçek, Psikometrik Özellikler, Çok Tutarlılık, Faktör Analizi, Zeka Profili, Babacan, Dilci.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Tuřba Babacan

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut deşildir.

Bařlı Kurulu E-posta Adresleri: tugbabacan@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut deřildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2012 (Uyarlama çalışmasının yayımlandık yılı).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım için yazarlarla iletişime geşilmesi gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanım genellikle yazarlardan izin alınarak ücretsiz olabilir.

Kaynaklar

Babacan, T. ve Dilci, T. (2012). Çoklu Zeka Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama çalışması. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(3), 969-982. Makalenin orijinal linkine dergipark.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: coklu-zeka-olcegi-toad.pdf

Çoklu Zeka Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğe ait maddeler, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Ölçek maddelerine erişim için sorumlu yazar Tuřba Babacan ile iletişime geşilmesi veya belirtilen akademik referans makalenin incelenmesi gerekmektedir.